

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_CJL_43

Ernest Hemingway – Stařec a moře

Mgr. Veronika Brynychová

Období vytvoření: listopad 2012

Ročník: 3., příp. 4. (opakování)

Tematická oblast: Čtenářská gramotnost absolventa OA

Předmět: český jazyk a literatura

Výstižný popis způsobu použití výukového materiálu ve výuce:

Vzhledem k podobě ústní části státní maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury klademe velký důraz na dovednost rozboru uměleckého textu. V první řadě vedeme žáka k pochopení uměleckého textu a jeho zařazení do historického kontextu tak, aby vyvodil záměr autora. Následně žák provede rozbor lexikální, syntaktický, kompoziční a stylistický.

Ernest Hemingway – Stařec a moře

Když chlapec ráno nahlédl do dveří, zastihl jej ve spánku. Vítr dul tak silně, že čluny, zvyklé dát se i se sítěmi nést vlnami, dnes nevypluly a chlapec dlouho spal a pak přišel k starcově chatrči, jako přicházel každé ráno. Viděl, že stařec oddechuje, a pak spatřil jeho ruce a rozplakal se. Vyšel velice tiše ven, aby přinesl trochu kávy, a celou cestu po silnici plakal.

Mnoho rybářů stálo kolem loďky a dívalo se, co je to k ní přivázáno, a jeden stál ve vodě s vyhrnutými nohavicemi a měřil kostru provazovou mírou.

Chlapec dolů nesestoupil. Byl tam už předtím a jeden z rybářů za něho hlídal člun.

„Jak mu je?“ zakřičel jeden rybář.

„Spí,“ zavolal chlapec. Nestaral se o to, že ho všichni vidí plakat. „Ať ho nikdo neruší!“

„Měřila od nosu k ocasu pět a půl metru,“ křikl na něho rybář s měřicí šňůrou.

„To věřím,“ odpověděl chlapec.

Šel do Terasy a požádal o plechovku kávy.

„Horkou, a hodně mléka a cukru.“

„Ještě něco?“

„Ne. Uvidím pak, co může jíst.“

„Taková ryba!“ řekl hospodský. „Taková ještě na světě nebyla. Ale ty dvě, cos chytil včera, byly taky pěkné ryby.“

„Čert vzal moje ryby,“ utrl se chlapec a znovu se rozplakal.

„Nechceš něco k pití? Vyber si!“ nabídl mu hostinský.

„Ne,“ zavrtěl chlapec hlavou. „Řekněte jim, ať Santiaga neobtěžují. Ještě se vrátím.“

„Vyříd' mu, že mě to strašně mrzí.“

„Děkuju,“ rozloučil se chlapec.

HEMINGWAY, Ernest. *Stařec a moře*. 2. vyd., v Čs. spis. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1957. s. 66

1. Vypište z ukázky klíčová témata.
2. Charakterizujte chlapce a jeho vztah k rybáři Santiagovi, své tvrzení doložte ukázkami z textu.
3. Rozeberte text po stránce lexikální a syntaktické.
4. Vyhledejte pasáže, ve kterých je použitý slohový postup:
a/ popisný
b/ vyprávěcí.

5. V různých zdrojích vyhledejte souvislost autorova života a tohoto díla.

Řešení:

1.

1. chlapec se jde podívat na starce do jeho chatrče

2. chlapci je starce líto

3. rybáři měří kostru ryby přivázanou k loďce

4. rozhovor chlapce s hostinským – chlapec žádá o kávu pro Santiagu, hostinský obdivuje rybu a lituje Santiaga

/pozn.: Ukázka je z konce knihy, kdy se zcela vyčerpaný rybář Santiago vrací domů jen s kostrou obrovské ryby, o niž neúspěšně bojoval se žraloky./

2. chlapec má Santiaga rád – lituje jej („Viděl, že stařec oddychuje, a pak spatřil jeho ruce a rozplakal se.“), stará se o něj („Vyšel velice tiše ven, aby přinesl trochu kávy...“), je jeho „ochránce“ („Řekněte jim, ať Santiaga neobtěžují.“)

3.

lexikální stránka –

neutrální výrazy – např. ráno, knižní výrazy – např. dul, vlastní jméno – Terasa, personifikace - čluny, zvyklé dát se i se sítěmi nést vlnami aj.

syntaktická stránka – věty jednoduché (např. *Nechceš něco k pití?*), srozumitelná souvětí (např. *Řekněte jim, ať Santiaga neobtěžují.*), větný ekvivalent (např. *Taková ryba!*), věty oznamovací (např. *To věřím,...*), rozkazovací (např. *Vyber si!*), tázací (např. *Ještě něco?*), přací (*Ať ho nikdo neruší!*) aj.

4.

a/ „Měřila od nosu k ocasu pět a půl metru,“...

b/ např. Když chlapec ráno nahlédl do dveří, zastihl jej ve spánku. Vítr dul tak silně, že čluny, zvyklé dát se i se sítěmi nést vlnami, dnes nevypluly a chlapec dlouho spal a pak přišel k starcově chatrči, jako přicházel každé ráno. Viděl, že stařec oddychuje, a pak spatřil jeho ruce a rozplakal se. Vyšel velice tiše ven, aby přinesl trochu kávy, a celou cestu po silnici plakal.

5.

Např. Hemingway žil mnoho let na Kubě. Sám řekl, že postava Santiaga nezobrazuje žádného skutečného člověka. Životopisci však přesto za předobraz Santiaga považují kubánského rybáře a přítele Hemingwaye Gregoria Fuentesese z malého přístavu Cojímar, 20 km východně od Havany. Ten se narodil 18. července 1897 na Lanzarote a jako šestiletý se přestěhoval na Kubu. Byl kapitánem Hemingwayovy jachty *Pilar*. Zemřel 13. ledna 2002 v Cojímaru.

Zdroje:

HEMINGWAY, Ernest. *Stařec a moře*. 2. vyd., v Čs. spis. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1957. s. 66

http://cs.wikipedia.org/wiki/Sta%C5%99ec_a_mo%C5%99e

Pokud není uvedeno jinak, jedná se o autorskou práci.